

Fatolvajok veszélyeztetik az erdők ökoszisztémáját

A hideggel párhuzamosan ugrásszerűen megnőtt a lopások száma

Évszázados kocsányos tölgy derékba vágva Nagykörű és Kótelek között az ártéri erdőben 2013 decemberében

Fotó: MTI/Mészáros János

Bár sokszor körmönfont módszerekkel lopják a fát hazánkban, az erdőségek jól megközelíthető volta miatt a szervezett bűnbandák korántsem jelentenek akkora problémát, mint például Romániában vagy Ukrajnában. A téli hidegben a fűtőanyagot kereső magánemberek is megjelennek az erdőkben, ám a biológus arra figyelmeztet, hogy a hulladék fa is fontos élőhelyet képez, ezért csak szakmai felügyelettel végezhető ezek gyűjtése. A kormány idén ötmilliárd forintot biztosít a rászorulóknak a szociálistűzifa-programra.

Végh Attila–Kárpáti András

A novemberi fagyokkal megnőtt a falopások száma, a Mátrából, a Bükkből, a Tisza árteréből, a somogyi és a bakoynyi erdőségekről is sorra érkeznek a bejelentések ilyen esetekről. Az erdészek és a nemzeti parkok természetvédelmi őrszolgálati sűrítették a járőrözést, a rendőrség is rendszeresen bevetési egységeket vezényel az erdei utakra, a fás területek mellett levő települések körzeti megbízottjai pedig naponta járják az erdőket. Nemrég a veszprémi rendőrkapitányság munkatársai egy 49 éves herendi férfi ellen indítottak eljárást, aki egy Nagyvázsony melletti erdőből a hivatalos fakitermelés munkaterületéről lopott el többfuvarnyi fát.

SZIGORÚ SZABÁLYOK

Nagy Károly egri erdész beszámolója szerint előfordult olyan eset is, hogy a hevesi megyei labdarúgó-bajnokság egyik mérkőzését el kellett halasztani, mert az egyik település csapata nem tudott kiállni a hét végi meccsre: a focisták felét előző nap falopáson érték, és a sportesemény idején még a rendőrség vendégszeretét élvezték. Az erdész a Magyar Nemzetnek elmondta, hogy a hatályban levő szabálysértési törvény a kis értékű lopásokat is komolyan bünteti. A felnőtt elkövetők esetében 60 nap, visszaeső esetében pedig 90 nap elzárás

is kiszabható a pénzbüntetés mellett. A szigor drákói: még rózsát vagy korhadat ágat sem szabad kivinni az erdőből engedély nélkül, akár állami, akár magánterületről van szó. A csoportokban működő fatolvajok figyelik a rendőröket, az erdőőröket, telefonon jeleznek egymásnak, s az őröktől legtávolabbi erdőben kezdik meg a vágást, mivel a völgyekben hallani lehet a szomszédos hegyoldalakból a motorfűrészhangját. Mire a hatóság emberei odaérnek, már csak a kivágott fák tönkjeit találják meg, a tolvajok eltűnnek, máshonnan berreg fel a motoros fűrészt. Végh Ilona, az Egererdő Zrt. kommunikációs és közjóléti vezetője szerint az ellenőrzés hatékony, de nem teljes. A legnagyobb értékű falopás 2018-ban a Szilvásvárad Erdészeti területén volt. 2018-ban a fakészletből és a faállományból több mint tizenhétmillió forint értékben tulajdonítottak el, közel hatszáz köbmétert. Tavaly már jóval kevesebb volt az eltűnt mennyiség, novemberig még nem érte el az összege a hatmillió forintot, ami közel kétszáz köbméternyi tüzelőt jelent, viszont a tél is enyhébb volt; idén biztosan nagyobb lesz a kár, több lesz a jogsértés.

A somogyi rendőrök nemrégiben Igal közelében érték tetten tolvajokat, akik rendszám, műszaki vizsga és forgalmi engedély nélküli roncsokkal lop-

ták a fát. A bűnügyi felderítés adatai szerint az idei téli szezonra már újból felkészítették az ilyen autókat, a tartós fagyok idején újra csatasorba állítják a most még fészerekben lapuló járműveket.

Az Ózdhoz közeli erdőket úgy próbálta védeni a helyi erdészeti, hogy az erdők melletti utakon hat méter hosszú, két méter mély, három méter széles akadályárokot vágattak, hogy járművekkel ne mehessenek be a fatolvajok, de ezeket be kellett temettetni, mert a környékeliek szemet találtak a gödrökben, azt kezdték el bányászni, s félt volt, hogy rájuk omlik. Az erdészetek kamerákkal, a fákba helyezett jeladókkal is megpróbálnak a tolvajok nyomára bukkanni, szórólapon is tudatták a környékelikkel, mire számíthat az, aki lop.

TÜZELŐVEL SEGÍTENEK A

kormány 2011-ben indította el a szociálistűzifa-programot, amely azt a célt szolgálja, hogy a legrászorultabb családok átmeneti, kiegészítő támogatáshoz jussanak, így csökkenjen a háztartások tüzelőanyag-költsége. Az ötezer lelkesnél kisebb települések önkormányzatai pályázhatnak a programon belül szociális célú tűzifa- vagy barnaköszén vásárlására. Idén összesen ötmilliárd forint jut a programra, a Belügyminisztérium minden érvényes pályázatot elfogadott. Országsszerte több mint 2300 községben kapnak ingyenes tüzelőanyagot a rászorulóknak. A nyertes önkormányzatok a támogatásból vásárolt tűzifát, illetve szemet 2021. február 15-ig osztják ki a rászorulóknak.

KÖNNYŰ MEGKÖZELÍTHETŐSÉG

Homoki András vad- és erdőgazdálkodási igazságügyi szakértő lapunknak arról beszélt, hogy a rendszeres járőrözés következtében már most naponta átlagosan tíz eljárást kell kezdeményezni; a szakértő szerint az előrejelzések szerint a hosszú, kemény fagyokkal járó télen ez a szám akár a tízszeresére is ugorhat. Az erdészek azt sem akarják, hogy bárki azért kerüljön vészhelyzetbe, mert nincs pénze tüzelőre, a települések közelében vannak kijelölt területek, ahol a rászorulóknak felszedhetik a lehullott ágakat még természetvédelmi területről is. Ehhez csak egy írásos engedély kell a területet kezelő erdőgazdaságtól vagy nemzeti parktól. A szakértő szerint azonban a legtöbben az engedély birtokában sem tartják be

a szabályokat: vastag fákat is kivágnak, sokkal többet visznek el, mint amennyire szükségük van, a fölösleg eladásból kívánnak hasznot húzni.

Gálhidy László, a WWF Magyarország erdővédelmi programvezetője lapunknak elmondta, hogy Magyarország erdei viszonylag könnyebben megközelíthető területeken helyezkednek el, így a hatóság, az erdőgazdálkodók, valamint a természetvédelmi őrök hatékonyak a fatolvajok ellen. – Ukrajnában vagy Romániában például sokkal nagyobb volumenű az illegális, szervezett fakitermelés, mint hazánkban, hiszen a két említett ország kiterjedtebb erdőségei kevésbé kiépített infrastruktúrával párosulnak, ez pedig logisztikailag nagyon megnehezíti a tetten érést – fogalmazott az erdőökológus. Szerinte hazánkban az északkeleti, valamint a délnyugati országrészekben jelent nagyobb problémát a falopás, és az ő tevékenységüket is erősen behatárolja például az eredetkövetési rendszerek utóbbi években megfigyelhető elterjedése. – Így sokkal kockázatosabbá vált az országutakon szállítani a lopott fát, ezért a tolvajok jellemzően a kitermelés helyéhez közeli településeken kínálják a portékájukat – tette hozzá a szakember.

ÖKOLÓGIAILAG FONTOS ANYAGOK

Gálhidy László arra is kitért, hogy bár az illegális fakitermelők nem szakszerűen vágják ki a fákat – jellemzően derékmagasságban, tehát általában megmarad a magasabb tuskórész is –, ez természetvédelmi szempontból nem hátrányos. – Ha természetes módon pusztul el egy fa, például ha elkorhad vagy ha a vihar kidönti, akkor is helyben marad egy jelentős része, amely fontos élőhelyet kínál számos állatnak és növénynek. Elsősorban a rovaroknak, ami azért fontos, mert az erdők tápláléklánca meghatározó részben az ízeltlábúakra épül. Mondhatjuk, hogy a holt fa az erdő immunrendszere – hangsúlyozta a biológus. Szavai szerint a már élőhelyé vált, vastagabb, nedves faanyagok kiszállítása pótolhatatlan kárt okoz, ezért a hullott fadaraboknak az engedéllyel történő gyűjtése – például tűzifának – csak szakszerű felügyelettel végezhető. A WWF Magyarország munkatársa arra is kitért, hogy az olyan erdőségekben, amelyek egy kisebb tömböt képeznek egy más jellegű tájegységben, akár észrevétlenül is visszafordíthatatlan kárt okozhatnak az illegális fakitermelők, mivel a tevékenységük során esetleg olyan nagyon kis populációjú fajok egyedeit is elpusztítják, amelyek csak azon a területen fordulnak elő. Beszámolója szerint az elmúlt évtizedekben a Borsod-Abaúj-Zemplén megyéhez tartozó sajlódi erdőben történt az egyik legnagyobb visszhangot kiváltó eset, amikor a teljes erdei élőhelyben, illetve védett fajok populációiban keletkezett számottevő kár. Az idei év elején, majd nyarán Tiszaugon zajlott nyilvánosságra került illegális fakitermelés, ahol hatalmas, idős nyárfákat is kivágtak.

Az oldalt Baranyai Gábor szerkesztette

Fotó: Teknős Miklós